

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Qvæstio XXXVIII. De nomine Spiritus sancti, quod est donum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ficatur hoc nomine Filius, in sui significatione tale respectum non includit, tamen res ipsa, quæ est Filius eum respectum in se habeat, consequens est, ut quemadmodum qui dealbat parietem, sumpta denominatione à relatione similitudinis, quæ eam dealbationem consequitur, dicitur assimilare illum alteri parieti: ita qui dicit (id est, generat ac producit) Verbum, dicendo Verbum, dicatur ulterius dicere (id est, exprimere, & significare Verbo) res Verbo expressas, & significatas.

Dicere duobus modis accipi.

Dicere ergo duobus modis sumitur. Vno, ut significat idem quod producere ac generare Verbum, quo pacto est quippiam merè notionale, eoque modo Pater æternus, non se, nec Spiritum sanctum, aut res creatas dicit, sed solum Verbum, non Verbo, sed dictione ac generatione ipsa, aut etiam intellectu tamquam principio quo dicendi & generandi. Alio modo sumitur dicere, ut est idem quod dicendo primo modo, exprimere & significare res Verbo dictas & expressas. Atque hac ratione in obliquo tantum dicit actum notionalem, tamquam quid præsuppositum: in recto verò dicit exprimere, representare, ac significare res, quod est quippiam rationis. In hac acceptione dicimus, Patrem æternum Verbo à se genito dicere, id est, exprimere, ac significare se duas alias personas divinas, ac creaturas omnes. At verò dicere eo modo ea omnia Verbo, non in ratione effectus formalis (id est, effectus qui denominat ad modum cause formalis, ut hoc loco vult D. Thom.) sed tamquam re à se producta, qua, quasi instrumento ac signo, representat & significat ea omnia ratione respectus rationis, quem Verbum ad ea omnia in se habet. Sumpto ergo dicere notionaliter, non merè tamen notionaliter, sed iuxta modum proximè explicatum Pater æternus dicitur dicere Verbo se, duas alias personas divinas, & creaturas omnes.

Neque contra hoc militant duo illa argumenta proposita, quæ solum habent vim, quando actus notionalis sumitur sine admixtione alicuius alterius rei aut respectus: dicere verò hoc modo sumptum admiscet respectum rationis ad res Verbo expressas ac significatas. Imò sumpta denominatione ex illo respectu, Pater æternus dicendo Verbum in prima acceptione, id est, Verbum generando, quatenus eo exprimit personas & creaturas, dicitur eas dicere in secunda acceptione, & ob id dicere hoc modo solum in obliquo dicit actum notionalem.

Propria sententia circa propositam questionem.

Quia verò in dilectione notionali nihil simile respectu, propter quod concedi hæc possit, *Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto*, eò quod sumpto diligere notionaliter, illa non videatur exponi aliter posse, quam hoc modo, Pater & Filius amando se essentialiter, spirant, aut producant Spiritum sanctum quo se amant, quod tamen est falsum, quoad posteriorem partem, eò quod, ut autores ipsi contrariæ sententiæ affirmant, Pater & Filius non amant se essentialiter Spiritu sancto: id eò prædicta propositio in rigore mihi etiam falsa videtur: videnturque autoritates Sanctorum exponendæ, ut Durandus eas exponit.

Qua ratione D. Th. sententia defendenda sit.

Qui tamen sententiæ D. Thomæ, & aliorum Patrum adherere voluerit, dicat: Spiritum sanctum ratione diligere essentialis, quod includit, importare respectum rationis ad res omnes eo actu dilectas, sumptoque diligere, nec essentialiter, nec merè notionaliter, ut est idem, quod producere Spiritum sanctum, sed ut ulterius denominationem sumit ab eo respectu (ut de dicere explicatum est) verè dicit, patrem & Filium se & res creatas di-

ligere Spiritu sancto. Fateor tamen me id non factis percipere. Verumtamen, quoniam gravissimi Patres ita locuti sunt, nunquam locutio illa est reprehendenda, sed potius suscipienda. Aliqui ex iis, qui sententiam D. Thomæ defendunt, affirmant propositionem illam, *Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto*, efficere hunc sensum, id est, diligendo se essentialiter, producant Spiritum sanctum: Fateor quidem hunc sensum verissimum esse: persuadere tamen mihi non possum, eam propositionem, iuxta sermonis proprietatem, eum sensum habere.

QVÆSTIO XXXVIII.

De nomine Spiritus sancti, quod est donum.

ARTICVLVS I. & II.

Vtrum donum sit nomen personale proprium Spiritus sancti.

DISPVTATIO VNICA.

QVÆSTIO hæc excitatur, quia in Scripturis sanctis Spiritus sanctus appellatur donum, danique dicitur hominibus. Ante omnia autem explicandum est quid sit donum.

Donum est res alicuius, qui liberaliter eam alteri confert (aut certe conferte potest) ad usum, aut fruitionem. Cum autem fructio sit finis, usus verò eorum, quæ sunt ad finem, & tam usus, quam fructio actus sint voluntatis, efficitur, ut donum solum sit per comparisonem ad rem voluntate præditam, tamquam ad id, cui confertur ac donatur donariue potest. Verbi gratia, equus, quem is, qui eum possidet, liberaliter confert, conferre potest alteri, dicitur donum. Nomen enim donum connotatiuum est, ac de formali significat esse alicuius qui liberaliter conferte illud possit: addit verò collationem, aut non repugnantiam ut confertur alicui alteri ad usum, aut fruitionem: supponit verò pro re cui utrumque conuenit, videlicet, & esse alicuius, qui liberaliter conferre illam possit, & habere non repugnantiam, ut conferatur, verbi gratia, pro equo.

Posita est in definitione pars illa, liberaliter: quoniam ut autor est Arist. 4. Topicorum c. 4. donum est datio irredibilis, id est, ne in recompensationem pro alia, sed ex liberalitate profectum. Quare donum recompensationem pro qua fiat, ac necessitate, & metu excludit: quod enim, vel in recompensationem, vel ex necessitate, aut metu fit, non sit liberaliter.

Hinc colligo essentiam diuinam non esse proprie donum, quatenus à Patre confertur Filio per generationem, iuxta illud loc. 10. *Quod dedit mihi Pater meus omnibus est*: quæ locum de essentia diuina exponit Concilium Lateranense cap. *Damnatus*, de essentia summa Trinitate & fide Catholica: & quatenus à Patre & Filio confertur Spiritui sancto per spirationem: tamen si Hilarius 8. de Trinitate eam donum appellet. Ad donum namque proprie sumptum libertas exigitur: Pater autem ex necessitate nature communicat essentiam Filio, similiterque Pater & Filius ex necessitate nature eam communicant Spiritui sancto. Sumit ergo Hilarius donum latè prout omni communicatum, siue liberè, siue ex necessitate nature, datum ad donum dici potest: non verò in significatione doni propria.

Posita

Posita est etiam in definitione pars illa, qui eam confert aut conferre potest, quoniam donum duobus modis sumitur. Vno, vt est idem, quod datum actu liberaliter, quo pacto ex tempore & non ex aeternitate personis diuinis conuenit esse donum, cum ex tempore, & non ex aeternitate dentur creaturis. Altero modo pro re, cui non repugnat dari liberaliter, quo pacto ex aeternitate eis conuenit esse donum per comparisonem ad creaturas, vt Augustinus 3. de Trinitate cap. 14. 15. & 19. affirmat, quatenus ex aeternitate eis non repugnat dari liberaliter. Haec secunda acceptio doni frequens est: dicimus enim regem habere multa dona, quae dare possit, & sponsum habere parata dona sponse. In eaque significatione excitatur potissimum hoc loco quaestio proposita.

Ratio doni est Filio & Spiritui sancto, conuenire rationem doni per comparisonem ad creaturas. Filius namque est Patris per originem; tamquam eius a quo procedit, Paterque potest eum liberè conferre hominibus, imò reipia per incarnationis mysterium in eorum salutem ac redemptionem eum illis contulit. Iuxta illud Esaiæ 9. *Filius datus est nobis*, ac illud Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, vt Filium suum unigenitum daret, vt omnis qui credit in illum non pereat.* Spiritus sanctus quoque est Patris & Filij per originem, tamquam eorum a quibus procedit, Patrisque & Filij est eum liberè conferre hominibus, reque ipsa illum contulerunt, vt homines sanctificaret pluribus donis, iuxta illud ad Rom. 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis, & Ioan. 14. Alii paraclitum dabit vobis.*

Dubium est hoc loco, vtum quemadmodum Filius & Spiritus sanctus habent rationem doni, ita quoque Pater, & Deus communis tribus personis, habeant rationem doni. Pars, quae negat, suaderi potest, quia donum debet esse dantis: Pater autem, & Deus, quia Deus, non sunt alicuius alterius, quemadmodum Filius & Spiritus sanctus sunt alterius per originem.

Pars verò quae affirmat, potest probari, quia Pater, & Deus communis tribus personis, imò & tres personae diuinae, in hac vita dant seipsas per cognitionem & amorem, iuxta illud Ioan. 14. *Ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*: in alia verò vita conferunt se in primum: ergo habent rationem doni comparisonem creaturarum. Confirmatur ex Augustino 15. de Trinitate cap. 19. dicente, *Spiritus sanctus ita datur, sicut Dei donum, vt etiam se ipsum det sicut Deus.*

Pro solutione huius dubij sciendum est, tribus modis, quod ad praesens institutum attinet, dici aliquid alicuius, & quemuis eorum sufficere ad rationem doni, vt D. Thomas artic. 1. ad primum docet. Primus est, per identitatem: quo pacto Augustinus super Ioan. *Quid, inquit, iam nunc est, quam tu.* Secundus est, per possessionem, quo pacto seruus, aut equus dicitur domini sui. Tertius, per originem, quo pacto Filius dicitur esse Patris, & Spiritus sanctus Patris & Filij.

Ad dubium ergo dicendum est, Patrem, ac Deum habere rationem doni respectu creaturarum, quatenus liberè dant, ac communicant se creaturis, vt argumenta quibus pars, quae affirmat, confirmata est, satis probant. Eodemque modo Filium esse donum, non solum quatenus datur a Patre, à quo est per originem, sed etiam quatenus liberè seipsum dat. Quod idem dicendum est de Spiritu sancto.

A Ad argumentum, verò, quo pars, quae negat, confirmata est, dices. Ad rationem doni non requiri, vt sit alterius, sed satis esse, si sit dantis per identitatem.

Ex dictis patet, donum in diuinis, si sumatur, vt donum dicitur esse dantis per identitatem, esse quid essentiale, conuenireque essentiae & personis. Si verò sumatur, vt dicitur esse dantis per originem, esse quid personale, conuenireque tam Filio, quam Spiritui sancto. His si adiungas, Spiritum sanctum peculiari quadam ratione dici donum, quatenus vi

B suae processionis procedit vt amor, amor autem conuenit, vt sit primum donum, eò quod per amorem cetera donantur, inuenies, donum in diuinis, quatenus significat quid dantis per originem, vi suae productionis procedens peculiari quadam ratione vt donum, esse proprium nomen Spiritus sancti: de formalique significare relationem originis per voluntatem propriam Spiritui sancto, addere verò non repugnantiam, vt liberè detur ab eis, à quibus ita est per originem, quae non repugnantia negatio quadam est, enſue rationis.

Argumentum partis negantis. Doni nomen quae ratione essentiale quae personale Filio & Spiritui sancto, & quae proprium Spiritui sancti.

QUESTIO XXXIX.

De personis ad essentiam relatis.

ARTICVLVS I.

Virum in diuinis essentia sit idem quod persona.

Absolute tractatione de personis in particulari, comparat deinceps Diuus Thomas personas ad diuersa. Atque in hac quaest. ad essentiam. Quanta autem identitas sit inter essentiam & personas, quod hoc artic. quaeritur, disputatum fuit late quaest. 28. art. 2. Confirmari autem potest de fide esse personas non distingui realiter ab essentia ex illo Ioan. 10. *Ego & Pater vnus sumus*, in essentia scilicet. 1. Ioan. 5. *Et hi tres vnus sunt.*

Tres personae vnus essentia.

ARTICVLVS II.

Virum dicendum sit tres personas esse vnus essentia.

CONCLUSIO affirmat, estque Augustini 2. contra Maximum capit. 14. Ratio autem conclusionis est, quia essentia significatur tamquam forma personarum, & persona tamquam habens formam: licet autem in communi vsu loquentium habens formam non dicatur esse forma, dicitur tamen si addatur, aut subintelligatur aliqua proprietates formae. Vt quamuis non dicamus adoleſcentem esse ingenij, aut virum esse virtutis, dicimus tamen adoleſcentem esse praestantis ingenij, & virum esse virtutis insignis, secundo genitio denotante proprietatem ac affectionem formae. Dicimus etiam virum esse consilij, eò quod subintelligatur magni. Quia ergo essentia significatur tamquam forma personarum, fit, vt licet non aptè dicatur, *tres personas esse essentia*, aptè tamen dicamus, *esse essentia vnus*: eò quod ille genitiuus, vnus, denotet proprietatem essentiae, nempe esse vnam, ac indiuisam in tribus personis: quare sensus praedictae

Vna essentia est trium personarum.

Ratio doni est Filio & Spiritui sancto, conuenire rationem doni per comparisonem ad creaturas.

In Pater & Deus, quia Deus, non sunt alicuius alterius, quemadmodum Filius & Spiritus sanctus sunt alterius per originem.

Tribus modis dici aliquid alicuius, & quemuis eorum sufficere ad rationem doni.

Dubij explicatio.